

Катерина СТЕПАНЮК

*здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Тетяна НЕДАШКІВСЬКА

*к.ф.н, професор
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД У КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ: ОСМИСЛЕННЯ ВЛАСНОГО ОСВІТНЬОГО ДОСВІДУ В ПОЛЬЩІ

Досвід академічної мобільності, здобутий під час двох навчально-культурних поїздок до Польщі, став важливим етапом у формуванні мовної, комунікативної та міжкультурної компетентності студентів ННІ філології та журналістики ЖДУ імені Івана Франка. Обидві поїздки були реалізовані у форматі групової роботи, участі у дебатах, екскурсіях та освітніх заходах, що створювало сприятливі умови для поєднання навчання, комунікації та безпосереднього культурного досвіду.

Перша поїздка проходила в межах програм „*Witamy w Polsce. Język i kultura polska dla Ukraińców. O różnicach i podobieństwach między naszymi językami i kulturami*” за підтримки NAWA (Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej) та організаційної підтримки Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej, Wydział Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego [3]. Навчальні заходи відбувалися в Любліні, Варшаві та Гданську й охоплювали інтенсивну програму лекцій, семінарів і практичних занять загальним обсягом 90 годин та виїзні заняття, присвячені польсько-українським культурним контактам, мультикультуралізму Першої Речі Посполитої, народній і шляхетській культурі, історичній пам'яті та символічному простору польських міст [1]. Особливе значення мало

навчання позааудиторного формату, коли мовна практика поєднувалася з живим культурним контекстом.

Зміст програми був побудований навколо культурологічних тем, що безпосередньо стимулювали мовленнєву діяльність. Заняття, присвячені польсько-українським культурним контактам, мультикультуралізму Першої Речі Посполитої, Люблінській унії, шляхетній і народній культурі, польським повстанням та історії Варшави, поєднували теоретичний матеріал із активним обговоренням. Особливу роль відігравали лекції просто неба, зокрема на території Люблінського замку, а також семінари з підготовки міжнародних польсько-українських проєктів, під час яких польська мова використовувалася як основний засіб комунікації. У такому форматі комунікативний підхід реалізовувався природно: мовлення виникало як реакція на культурний зміст, а не як формальне виконання навчальних завдань.

Важливим аспектом цього досвіду стало усвідомлення того, що саме культурологічний компонент значно підвищує ефективність комунікативного навчання. Обговорення тем, пов'язаних зі спільною історією, традиціями, символами та образами світу в польській і українській культурах, сприяло не лише активізації мовлення, а й формуванню міжкультурної чутливості. Робота в групі, постійна взаємодія студентів, викладачів та екскурсоводів створювала сприятливе середовище для подолання мовного бар'єру й формування впевненості у використанні польської мови в реальних комунікативних ситуаціях.

Друга участь у програмі „*Międzynarodowe Debaty Studenckie. Europa Środkowo-Wschodnia: Teksty i Konteksty*» [2] стала для нас не лише академічним, а й інтенсивним міжкультурним досвідом. Програма реалізовувалася у співпраці з Fundacja Spotkania та об'єднала студентів і викладачів Instytut Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego з учасниками партнерських установ з Харкова,

Львова та Житомира. Такий формат сприяв створенню спільного польсько-українського освітнього простору, у межах якого польська мова функціонувала як основний засіб комунікації та наукової взаємодії.

Програма передбачала активне занурення в культурний та історичний простір Вроцлава та Варшави. Відвідування Панорами Рацлавицької, Острова Тумського, Зали Століття (об'єкт Світової спадщини ЮНЕСКО), а також Національного музею у Вроцлаві створювало умови для поєднання культурологічного пізнання з мовною практикою. У Варшаві студенти напрямку *kulturoznawstwo Europy Środkowo-Wschodniej* підготували тематичні екскурсії, присвячені новітній історії Польщі — «Upadek ustroju komunistycznego» та «Kultura i kontrkultura PRL». Участь у цих заходах вимагала активного залучення до діалогу, уточнення інформації, обговорення та формулювання власних позицій польською мовою.

Центральним елементом програми стали студентські дебати, що відбулися в Варшавському Університеті, під час яких учасники представляли свої доповіді та брали участь у наукових дискусіях. Важливим є те, що комунікативний підхід у цьому випадку реалізовувався не у формі навчальної імітації, а в реальному академічному середовищі, де польська мова слугувала інструментом аргументації, аналізу текстів і культурних контекстів. Додаткові заходи популяризаторського характеру — зустріч із журналістом Марціном Вирвалом, відвідування Музею політичних репресій, авторська екскурсія професора Олексія Сухомлинова літературною Варшавою — розширили культурний горизонт і поглибили розуміння польської історичної пам'яті та літературної традиції.

Досвід обох поїздок до Польщі, здобутий у межах спільної роботи студентської групи, засвідчив, що комунікативний підхід у поєднанні з культурологічним наповненням є ефективним засобом формування мовної та міжкультурної компетентності. Мова в такому форматі засвоюється не ізольовано, а через безпосередню участь у дебатах, освітніх і культурних

заходах, екскурсіях та міжособистісній взаємодії, що створює природне середовище для активного використання мовних знань і розвитку спонтанного мовлення. Поєднання мовної практики з осмисленням історичних і культурних контекстів Польщі сприяє глибшому розумінню іншої культури та підвищує навчальну мотивацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тіні минулого: українські сліди у Варшаві. URL: <https://culture.pl/ua/stattia/tini-mynuloho-ukrayinski-slidy-u-varshavi> (дата звернення: 09.02.2026).
2. Międzynarodowe Debaty Studenckie. Europa Środkowo-Wschodnia: Teksty i Konteksty. URL: <https://esw.uw.edu.pl/miedzynarodowe-debaty-studenckie-europa-srodkowo-wschodnia-teksty-i-konteksty/> (дата звернення: 09.02.2026).
3. O Programie Promocji Języka Polskiego „Witamy w Polsce”. URL: <http://pjp.uw.edu.pl/http-pjp-uw-edu-pl-witamy-w-polszczy/o-programie-promocji-jezyka-polskiego-witamy-w-polszczy/> (дата звернення: 10.02.2026).